

Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategia

HYVINVOINTIALAN MAAKUNNALLINEN TOIMINTASUUNNITELMA 2011–2014

Satakunnan yhteisöt ry

Jaana Tuomela

5.11.2010

PORI

TIIVISTELMÄ

Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategia eli hyvinvointialan maakunnallinen toimintasuunnitelma vuosille 2011–2014 luotiin Satakunnan yhteisöt ry:n hallinnoimassa hankkeessa 1.2.–31.12.2010. Hankkeen kohderyhmänä oli uskonnollisia ja poliittisia yhdistyksiä lukuun ottamatta muu hyvinvointityötä tekevä satakuntalainen kolmas sektori.

Strategia on yhteinen toimintasuunnitelma maakunnan hyvinvointityötä tekeville järjestöille, yhdistyksille ja yhteisöille sekä hyvinvointialan julkisen ja yksityisen sektorin toimijoille ja muille asiasta kiinnostuneille. Se sisältää kirjatun päämäärän vuodelle 2014 sekä useita tavoitteita toimenpide-ehdotuksineen päämäärän saavuttamiseksi (liite 1). Tavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia työstettäessä on kuultu hyvinvointialan toimijoita. Hankkeen päättymisen jälkeiset jatkotoimenpiteet ovat kehittämissuunnitelmia, jotka toteutuessaan edistävät myös Hyvinvoinnin järjestöstrategian keskeisiä tavoitteita.

Yhteiskunnallinen muutos edellyttää myös järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan kehittämistä. Tähän kehittämistyöhön Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategia tuo oman panoksensa tarjoten hyvinvointialan toimijoille työvälineen. Järjestöstrategian juurruttaminen vuosina 2011–2014 sekä tulevaisuudessa sisällön päivittäminen yhteiskunnallista muutosta vastaavaksi vaatii satakuntalaisilta kansalaisaktiivisuutta ja tahtoa.

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

1. JOHDANTO	4
2. LÄHTÖKOHDAT	4
2.1. Aiheeseen liittyviä käsitteitä	4
2.2. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan merkitys hyvinvoinnin edistämässä	5
2.3. Satakunnan maakunta	6
2.4. Satakuntalainen järjestökenttä	7
3. HYVINVOINNIN JÄRJESTÖSTRATEGIA SATAKUNTAAN -HANKE	10
3.1. Yleistä hankkeesta	10
3.2. Hankkeen toteutus	10
3.3. Hankkeeseen osallistuneet tahot	11
4. SATAKUNNAN HYVINVOINNIN JÄRJESTÖSTRATEGIAN TAVOITTEET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	12
4.1. Tavoiteltava päämäärä vuodelle 2014	12
4.2. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan tunnettuus	13
4.3. Hyvinvointityötä tekevien järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen keskinäinen yhteistyö	15
4.4. Hyvinvointityötä tekevän kolmannen sektorin ja kunnan välinen yhteistyö	16
4.5. Vapaaehtoistoiminta	18
4.6. Järjestöjen toimintaedellytykset ja työllistämismahdollisuudet	21
4.7. Järjestöjen hanke- ja projektitoiminta	23
4.8. Järjestötoimijoiden osaaminen ja tieto-taito	24
5. JATKOTOIMENPITEET	25
5.1. Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset teoriasta käytäntöön	25
5.2. Esitys järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan maakunnallisesta koordinoinnista	27
5.3. Esitys kolmannen sektorin ja kunnan yhteistyötä tukevasta koordinaattoritoiminnasta	27
5.4. Esitys hyvinvointityötä tekevän kolmannen sektorin ja yritysten välisestä yhteistyöstä	28
5.5. Pohdintaa	29
LÄHDELUETTELO	31
LIITTEET	

1. JOHDANTO

Alueellisten järjestöstrategioiden luominen aloitettiin vuonna 2007 Pohjois-Karjalasta. Parhailtaan strategiatyötä tehdään usealla paikkakunnalla Suomessa. (Hellevaara 2010.) Satakunnassa maakunnallisen järjestöstrategian tarve nousi järjestökentältä. Pohjois-Karjalan esimerkistä innostuneena Porin Järjestöyhteistyöryhmä (liite 2) tarttui haasteeseen ja loi vuonna 2009 Hyvinvoinnin järjestöstrategiaa koskevan hankesuunnitelman. Varsinainen hanketyö käynnistyi Satakunnan yhteisöt ry:n hallinnoimana keväällä 2010.

Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategia on yhteinen toimintasuunnitelma kaikille satakuntalaisille hyvinvointityötä tekeville järjestöille, yhdistyksille ja yhteisöille. Se tuo esille maakunnalliset tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset vuosille 2011–2014. Ne on tarkoitettu hyödynnettäväksi toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Toimintasuunnitelma palvelee myös järjestöjen kanssa hyvinvointialan yhteistyötä suunnittelevia tai toteuttavia tahoja, kuten kuntaa, yrityksiä ja koulutusorganisaatioita.

Järjestö- ja kuntatoimijat sekä muut asiasta kiinnostuneet ovat yhdessä luoneet Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategian. Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset ovat syntyneet alueellisten työryhmien sekä lausuntojen ja kommenttien pohjalta. Käytännön toimintaan tarvitaan nyt maakunnallista yhteisvastuuta kirjattujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Päämääränä on luoda kumppanuudella hyvinvointia satakuntalaisille.

2. LÄHTÖKOHDAT

2.1. Aiheeseen liittyviä käsitteitä

Suomalainen yhteiskunta voidaan toiminnaltaan jakaa kolmeen osaan. Ensinnäkin yksityiseksi sektoriksi yritysineen, toiseksi valtion ja kunnan muodostamaksi julkiseksi sektoriksi sekä kolmanneksi kansalaisyhteiskunnaksi. Vapaaehtoinen kansalaistoiminta sekä järjestötoiminta ovat keskeisin osa **kansalaisyhteiskuntaa**. (Konttinen 2008.)

Kolmannen sektorin toimijoilla tarkoitetaan perinteisesti kansalaisjärjestöjä, yhdistyksiä ja yhteisöjä sekä säätiöitä ja osuuskuntia, joille on ominaista vapaaehtoistyövoimaan perustuva, voittoa tavoittelematon sekä sosiaalisia ja yhteiskunnallisia tavoitteita omaava toiminta (Konttinen 2008; Pyykkönen 2008).

Hyvinvointityöksi järjestöstrategia määrittelee väestön henkistä, fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia edistävän sekä elämyksellistä, osallistavaa ja osallistuvaa elämää ylläpitävän toiminnan.

Vapaaehtoistoiminta-käsitteelle ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää. EU:n jäsenvaltioiden määritelmien mukaan vapaaehtoistoimintaan osallistutaan ensisijaisesti omasta, vapaasta tahdosta. Toiminta on lisäksi palkatonta hyödyttäen muita kuin oman perheen jäseniä. (Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Vapaaehtoistoiminta, sen rooli ja vaikutukset eurooppalaisessa yhteiskunnassa” 2006, luku 3.) Myös Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeeseen osallistuneet Kankaanpään opiston opiskelijat sekä aloitusseminaariosallistujat korostivat vapaaehtoistoimintaa määritellessään palkattomuutta, pyyteettömyyttä sekä vapaaehtoisuutta. Vapaaehtoistoiminta on heidän mielestään lisäksi halua auttaa, lähimmäisenrakkautta, sosiaalista vuorovaikutusta, antamista ja saamista sekä aidosti sydämen asia. Ammattimaisuutta ei vaadita vaan keskeistä on sisäisen motivaation ja sisäisen yrittäjyyden mukaan toimiminen. Vapaaehtoistojaa kannattelevat toiminnan tuottama ilo ja mielihyvä.

2.2. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan merkitys hyvinvoinnin edistämisessä

Yhteiskunnan toiminnan ja kansalaisten hyvinvoinnin kannalta niin yksityisellä, julkisella kuin kolmannella sektorilla on oma merkityksensä. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnalla kyetään joustavasti vastaamaan muuttuvan yhteiskunnan ja sen kansalaisten tarpeisiin. Toimintahan tapahtuu niin fyysisesti kuin henkisesti lähellä ihmistä, osana kansalaisten arkipäiväistä elämää. (Harju 2010.) Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnalta edellytetään kuitenkin halua ja kykyä sopeutua muutokseen.

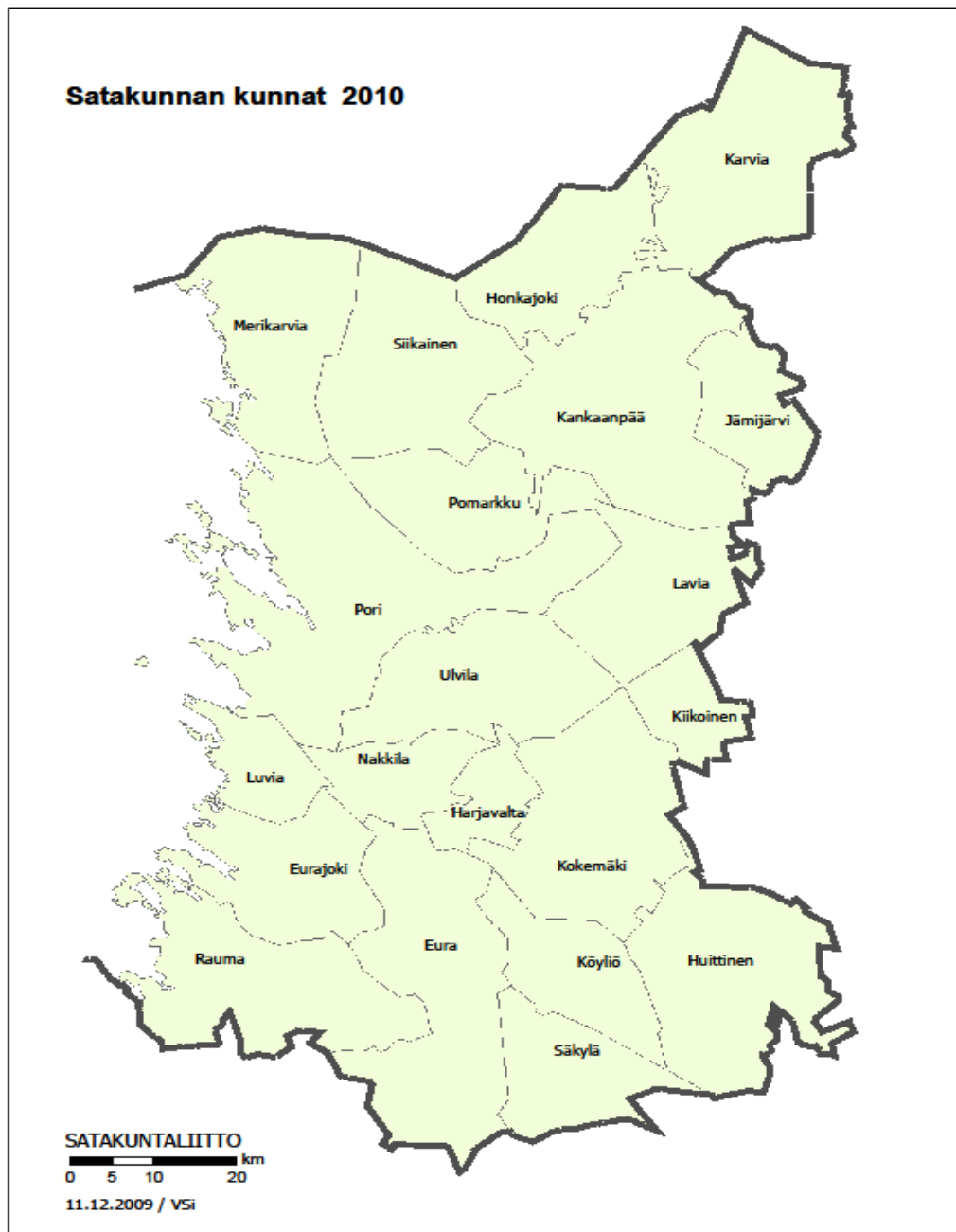
Kolmannen sektorin toiminta yksityisen ja julkisen sektorin rinnalla täydentää ja tukee yhteiskunnallista palvelutarjontaa. Tiukasta julkisesta taloustilanteesta huolimatta on kuitenkin muistettava, että vapaaehtoistoiminnalla ei voida tuottaa lakisääteisiä palveluita. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea suosittelee lausunnossaan yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyössä määrittelemään selkeästi järjestö- ja vapaaehtoistoiminnalle asetetut tehtävät. (Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Vapaaehtoistoiminta, sen rooli ja vaikutukset eurooppalaisessa yhteiskunnassa” 2006, luku 4.)

Vapaaehtoistoiminta edistää kansalaisten aktiivisuutta sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Nykyisessä yksilökeskeisessä yhteiskunnassa yhteisvastuullisuuden korostaminen on arvokas asia. (Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Vapaaehtoistoiminta, sen rooli ja vaikutukset eurooppalaisessa yhteiskunnassa” 2006, luku 2.) Järjestökentällä on kuitenkin huoli kansalaisaktiivisuuden ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen heikentymisestä nykyisten vapaaehtoistojen ikääntyessä.

Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnalle on ominaista sosiaalisuus, yhteistoiminnallisuus ja vertaistuen mahdollisuus. Sosiaalisella vuorovaikutuksella ja verkostoilla vahvistetaan yhteiskunnan ja yksittäisen kansalaisen sosiaalista pääomaa. Näin paranee sekä toimijan että toiminnan kohderyhmän hyvinvointi. (Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Vapaaehtoistoiminta, sen rooli ja vaikutukset eurooppalaisessa yhteiskunnassa” 2006, luku 4; Ruuskanen 2010.)

2.3. Satakunnan maakunta

Satakunnassa on 21 kuntaa ja noin 227 000 asukasta (kuvio 1). Asukasmäärältään Satakunta on Suomen seitsemänneksi väkirikkain maakunta. Honkajoki, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Kiikoinen, Lavia ja Siikainen kuuluvat Pohjois-Satakunnan seutukuntaan, jonka keskuksena on Kankaanpään kaupunki. Väestömäärältään suurin maakunnan seutukunnista on Porin seutukunta, johon kuuluvat Merikarvia, Pori, Pomarkku, Ulvila, Nakkila, Huittinen, Harjavalta, Kokemäki ja Luvia. Satakunnan eteläosassa sijaitsevaan Rauman seutukuntaan kuuluvat Rauma, Eura, Eurajoki, Köyliö ja Säkyli. (Satakunnan maakuntaportaali / Satakunta 2010.)

Kuvio 1. Satakunnan kunnat

2.4. Satakuntalainen järjestökenttä

Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysnetistä löytyy 6 267 rekisteröityä satakuntalaista yhdistystä (Patentti- ja rekisterihallitus / Yhdistysnetti 2010). Hyvinvointityötä tekevien järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen lukumäärää tästä laajasta ja moninaisesta joukosta on vaikea arvioida.

Koottua tietoa maakunnassa toimivista järjestöistä, yhdistyksistä ja yhteisöistä löytyy mm. Satakunnan Salpa ry:n yhdistystietopankista sekä Satakunnan sairaanhoitopiirin SalpaNet -tietopankista. Paikallisista toimijoista tietoa on puolestaan koottuna mm. Rauman kaupungin Ikäihmisten palveluoppaaseen, Vapaaehtoistoiminnan Neuvottelukunnan Porilaist 'Helppaamist' -lehtiseen sekä DIAK Lännen, Porin toimipaikan Sosiaali- ja terveysalan kansalaistoiminnan kehittämisverkosto -hankkeen julisteisiin. Järjestökentällä muutoksia tapahtuu kuitenkin jatkuvasti. Tästä syystä onkin haasteellista saada ajantasaista ja kattavaa tietoa maakunnan järjestö- ja vapaaehtoistoimijoista.

Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeeseen osallistuneet Kankaanpään opiston nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajaopiskelijat kartoittivat osaltaan satakuntalaisia järjestöjä, yhdistyksiä ja yhteisöjä. Maakunnassa on lukuisia sosiaali- ja terveysalan yhdistyksiä sekä useiden valtakunnallisten keskusjärjestöjen piiri- ja paikallistason toimintaa. Edustettuina ovat mm. Eläkeliitto, Kalevan Nuorten Liitto, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry, Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL), Marttaliitto ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen 4H-liitto, Suomen Nuorisoseurojen Liitto (SNL), Suomen Punainen Risti (SPR) sekä Suomen Sotaveteraaniliitto ry. Satakunnassa ja Lounais-Suomessa toimii lisäksi Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö (TVY ry) sekä Suomen Liikunta ja Urheilu ry (SLU). Myös Omaishoitajat ja Läheiset -Liitto ry:n sekä Suomen Mielenterveysseuran aluetoiminta ulottuu Länsi-Suomeen. Satakuntalaisten hyvinvointia edistävät lisäksi eri sairauksiin liittyvät järjestöt ja yhdistykset, harrastusyhdistykset, palveluyhdistykset, monikulttuurisuutta edistävät yhdistykset, oppilaitosten kannatusyhdistykset sekä kulttuurialan yhdistykset. Hankkeen kohderyhmän ulkopuolella hyvinvointityötään tekevät myös uskonnolliset ja poliittiset yhdistykset.

Satakunnassa on useita seudullisia tai paikallisia yhteistyöryhmiä ja neuvostoja, jotka edistävät järjestö- ja vapaaehtoistoimijoiden keskinäistä yhteistyötä. Lisäksi ne tarjoavat järjestökentälle yhteisen vaikuttamiskanavan.

Porilaisia järjestö- ja vapaaehtoistoimijoita kokoavat yhteen:

- Eläkeläisjärjestöjen Yhteistyötoimikunta
- Järjestöyhteistyöryhmä
- Vammaisneuvosto
- Vanhusneuvosto
- Vapaaehtoistoiminnan Neuvottelukunta
- Vapaaehtoistoiminnan Porin VALIKKO –verkosto

Raumalla toimivat puolestaan:

- Ikäihmisten neuvosto
- Vammaisjärjestöjen Yhteistyötoimikunta (VYT)
- Vammaisneuvosto
- Veteraanasiaian neuvottelukunta

Kankaanpäässä toimivia yhteistyöryhmiä ja neuvostoja ovat taas:

- Kankaanpään Seudun Vammaisjärjestöt ry (Kaseva ry)
- Pohjois-Satakunnan Vammaisneuvosto
- Vanhusneuvosto

Maakunnassa toimii lisäksi satakuntalaisen kylätoiminnan tukemiseksi SataKylät ry sekä paikallisia, maaseudun kehittämistä edistäviä Leader-toimintaryhmiä. Yhteiset toimintakeskukset ja toimitilat, kuten nykyinen Porin kaupungin ylläpitämä Vapaaehtoistoiminnan keskus Liisa sekä tuleva Satakunnan yhteisökeskus Porissa, Järjestötupa Raumalla ja Kaseva ry:n tilat Kankaanpäässä, mahdollistavat toimijoille käytännön yhteistyön ja -toiminnan sekä kokousten ja tapahtumien järjestämisen. Valtakunnalliseksi edelläkävijäksi maakunnan nostaa Satakuntaliiton huhtikuussa 2010 asettama Satakunnan Vanhusneuvosto.

3. HYVINVOINNIN JÄRJESTÖSTRATEGIA SATAKUNTAAN -HANKE

3.1. Yleistä hankkeesta

Satakunnan yhteisöt ry:n hallinnoima Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hanke toteutettiin 1.2.–31.12.2010. Satakuntaliiton lisäksi hanketta rahoittivat Porin ja Rauman kaupungit sekä Satakunnan sairaanhoitopiiri.

Hanke loi kädessäsi olevan Hyvinvoinnin järjestöstrategian. Strategia palvelee yhteisenä toimintasuunnitelmana ensisijaisesti satakuntalaista hyvinvointityötä tekevää kolmatta sektoria. Välillisesti strategia hyödyttää myös julkisen ja yksityisen sektorin toimijoita sekä muita asiasta kiinnostuneita. Se sisältää tavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia liittyen järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen keskinäiseen yhteistyöhön, kolmannen sektorin ja kunnan väliseen yhteistyöhön sekä järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan. Tämän lisäksi järjestöstrategiaan on kirjattu tavoiteltava päämäärä eli visio vuodelle 2014 ja hankkeen päättymisen jälkeiset jatkotoimenpide-ehdotukset.

3.2. Hankkeen toteutus

Hyvinvoinnin järjestöstrategiaa työstettiin Satakunnassa alueellisissa työryhmissä Porissa, Raumalla ja Kankaanpäässä kolmesti hankkeen aikana. Alueellisiin työryhmiin kutsuttiin järjestö- ja kuntasektorin edustajia sähköpostitse, paikallislehti-ilmoituksin sekä kaupunkien tapahtumakalentereja hyödyntäen. Työmenetelminä käytettiin osallistavaa ryhmätyöskentelyä SWOT-analyysin ja Tulevaisuusverstastyöskentelyn keinoin. Nuorten, mahdollisten tulevien järjestö- ja vapaaehtoistoimijoiden, näkemyksiä järjestöstrategian sisältöön kerättiin Kankaanpään opiston nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajaopiskelijoilta.

Porin ja Rauman alueellisiin työryhmiin osallistuneet keskustelivat ja kirjasivat SWOT-analyysin avulla nykytilanteen vahvuuksia ja heikkouksia sekä tulevaisuuden mahdollisuuksia ja uhkia Satakunnassa seuraavilta osa-alueilta:

- hyvinvointityötä tekevien järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen keskinäinen yhteistyö
- hyvinvointityötä tekevän kolmannen sektorin ja kunnan välinen yhteistyö
- vapaaehtoistoiminta

- järjestöjen toimintaedellytykset
- järjestöjen hanke- ja projektitoiminta
- järjestöt työllistäjinä
- järjestötoimijoiden osaaminen ja tieto-taito

Tämän lisäksi alueellisiin työryhmiin osallistuneet keskustelivat ja kirjasiivat edellä mainituilta osa-alueilta johtopäätelmiä seuraavien kysymysten avulla:

- miten vahvuuksia voidaan käyttää hyväksi / kehittää edelleen?
- miten heikkoudet voidaan poistaa / muuttaa vahvuuksiksi?
- miten tulevaisuuden mahdollisuuksia voidaan hyödyntää?
- miten uhat voidaan välttää / torjua?

Kankaanpään alueellisissa työryhmissä käytettiin

Tulevaisuusverstastyöskentelyä. Tarkoituksena oli aikaansaada keskustelua nuorten ja nykyisten järjestöaktiivien kesken sekä luoda tulevaisuuden toimintalinjauksia. Työryhmiin osallistuneet pohtivat nykyisyydessä olemassa olevia epäkohtia tai ongelmakohtia sekä näihin mahdollisia tulevaisuuden ratkaisuvaihtoehtoja aiemmin mainituilta osa-alueilta. Erityisen tärkeää oli kuulla nuorten ajatuksia järjestö- ja vapaaehtoistoiminnasta ja toiminnan tulevaisuuden mahdollisuuksista. Kaikkien alueellisten työryhmien näkemyksistä muodostui Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategian tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset.

3.3. Hankkeeseen osallistuneet tahot

Hankeorganisaatioon kuului määräaikaisen projektityöntekijän lisäksi hanketyöryhmä sekä hankkeen ohjausryhmä. Ohjausryhmä (liite 3) valvoi, seurasi, ohjasi ja arvioi hankkeen toteutusta ja rahoitusta. Tämän lisäksi ohjausryhmän jäsenet hyödyntävät tulevaisuudessa hankkeen tuloksia hyvien käytäntöjen levittämiseksi ja juurruttamiseksi. Hanketyöryhmä (liite 4), jonka jäsenet olivat Porin Järjestöyhteistyöryhmästä, tuki vapaaehtoistyönä projektityöntekijän käytännön työn toteutusta. Satakunnan Syöpäyhdistys ry tarjosi projektityöntekijälle toimitilat.

Hanketilaisuuksiin, maaliskuusta lokakuuhun 2010, osallistui kaiken kaikkiaan edustajia yli kuudestakymmenestä hyvinvointityötä tekevästä järjestöstä, yhdistyksestä tai yhteisöstä sekä vajaa kymmenen kuntasektorin edustajaa ja muuta asiasta kiinnostunutta. Varsinaiseen alueellisten työryhmien strategiatyöhön edustajia tuli puolestaan noin kolmestakymmenestä järjestöstä, yhdistyksestä tai yhteisöstä. Lisäksi mukana oli myös muutamia kuntasektorin edustajia ja muita asiasta kiinnostuneita (liite 5).

Luonnos Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategiasta toimitettiin kommentointia varten hankeorganisaation lisäksi sähköpostitse yli 200 satakuntalaiselle järjestötoimijalla tai asiasta kiinnostuneelle. Heistä noin kolmekymmentä sitä myös kommentoi. Lausuntoa luonnoksesta pyydettiin lisäksi kaikilta Satakunnan kunnilta ja neljältä valtakunnalliselta keskusjärjestöltä. Lausuntonsa antoi 13 kuntaa ja 3 keskusjärjestöä.

Hankkeen yhteistyötahoja olivat mm. DIAK Länsi / Porin toimipaikka, Vapaaehtoistoiminnan keskus Liisa, Rauman Järjestötupa, Kaseva ry ja Kankaanpään opisto.

4. SATAKUNNAN HYVINVOINNIN JÄRJESTÖSTRATEGIAN TAVOITTEET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

4.1. Tavoiteltava päämäärä vuodelle 2014

Hyvinvoinnin järjestöstrategiaan kirjatulla tavoitteilla ja toimenpide-ehdotuksilla halutaan edistää satakuntalaisten hyvinvointia. Hyvinvointityötä on toki kolmannella, julkisella ja yksityisellä sektorilla jo tehtykin. Nyt tarkoituksena on tuoda esille hyvinvointityötä tekeville tahoille yhteiset maakunnalliset kehittämiskohteet. Järjestöstrategiasta halutaan työväline vuosittaisen toiminnan suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin tueksi.

Toimenpide-ehdotukset on tarkoitettu suosituksiksi ja esimerkeiksi, ei toimijoita tai toimintaa sitoviksi. Kullakin hyvinvointityötä tekevällä taholla on oikeus käyttää omaa harkintaansa järjestöstrategian hyödyntämiseksi käytännön toiminnassa. Tavoitteiden saavuttamiseksi ja Hyvinvoinnin järjestöstrategian jatkuvuuden turvaamiseksi tarvitaan kuitenkin satakuntalaisilta yhteistä tahtoa, vastuuta ja sitoutumista.

Satakunnan maakuntaohjelman 2011–2014 mukaisesti Hyvinvoinnin järjestöstrategiakkin ulottuu vuoteen 2014 asti. Tavoiteltavana päämääränä eli visiona vuodelle 2014 on että,

- **satakuntalaiset ovat tietoisempia maakunnan järjestö- ja vapaaehtoistoiminnasta sekä sen hyvinvointia edistävästä mahdollisuuksista**
- **järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen keskinäinen yhteistyö ja -toiminta on koordinoitua, tarkoituksenmukaista ja maakunnan edun mukaista**
- **kolmannen sektorin ja kunnan välinen yhteistyö ja -toiminta on koordinoitua, käytännöllistä ja selkeästi vastuutettua**
- **satakuntalaisen kolmannen sektorin hyvinvointityön edellytykset ja mahdollisuudet ovat vahvistuneet ja monipuolistuneet**

Päämäärään pyritään usean tavoitteen ja toimenpide-ehdotuksen avulla (liitteet 6 ja 7). Keskeisintä on tehdä järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa tunnetuksi. Vuosi 2011 EU:n vapaaehtoistoiminnan teemavuotena tarjoaakin satakuntalaisille oivan mahdollisuuden tuoda esille toimintaansa niin omassa maakunnassa kuin valtakunnallisestikin. Hyvinvointityötä tekevien järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen toimiva, keskinäinen yhteistyö on perusedellytys yhteistyölle mm. kunnan, yritysten, koulutusorganisaatioiden ja median kanssa. Tästä syystä Hyvinvoinnin järjestöstrategia painottaa myös tämän tavoitteen tärkeyttä.

Edellä mainittuihin tavoitteisiin liittyy läheisesti muitakin joko samanaikaisesti tai myöhemmin toteutettavia järjestöstrategian tavoitteita. Järjestökenttä toivoo kolmannen sektorin ja kunnan väliseen yhteistyöhön koordinaatiota ja selkeyttä. Odotuksia kohdistuu myös kolmannen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön kehittämiseen.

4.2. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan tunnettuus

Toiminnan tunnetuksi tekeminen on valtakunnallisestikin merkittävä kehittämishaaste järjestö- ja vapaaehtoistoimijoille (Peltosalmi ym. 2009, 43, 71). Tähän työhön tarvitaan seudullisen ja paikallisen panostuksen lisäksi myös valtakunnallisten keskusjärjestöjen tuki.

Satakunnassa tavoitteena on

- **lisätä järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan näkyvyyttä**
- **tehostaa järjestö- ja vapaaehtoistoiminnasta tiedottamista**

Porissa Järjestöyhteistyöryhmä on jo useana vuonna järjestänyt järjestökentän kuulemiseksi ja toiminnan näkyvyyden lisäämiseksi Järjestöfoorumin. Foorumi kokoaa vuosittain yhteen paikallisia järjestötoimijoita sekä kuntapäätäjää keskustelemaan ajankohtaisista asioista. Kankaanpäässä puolestaan perinteeksi on muodostunut Kaseva ry:n vuosittainen järjestö- ja yhdistystoimijoille suunnattu seminaari. Hyvä esimerkki tiedottamisesta on myös vuosina 2009 ja 2010 ilmestynyt Porin kolmannen sektorin tiedotuslehti Järjestösanommat.

Hyvinvoinnin järjestöstrategia esittää tavoitteen saavuttamiseksi järjestöille, yhdistyksille ja yhteisöille

- **EU:n vapaaehtoistoiminnan teemavuoden 2011 hyödyntämistä**
- **yhteisten seudullisten / paikallisten tiedotusfoorumien ylläpitämistä ja kehittämistä**
- **median hyödyntämistä (joukkotiedotusvälineet, sosiaalinen media)**

Käytännön toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa järjestökentän kannattaa hyödyntää teemavuotta 2011 koskeva informaatio ja materiaali mm. www.kansanvalta.fi-sivustolta. Seudullisesti tai paikallisesti on mahdollista toteuttaa teemavuoteen liittyviä tapahtumia yhteistyössä muiden hyvinvointialan toimijoiden kanssa.

Toiminnan näkyvyyden ja tiedottamisen osalta edellä mainittuja Porin ja Kankaanpään hyviksi havaittuja käytäntöjä voi vapaasti soveltaa koko maakuntaan. Päämääränä on useiden, yhteisten seudullisten tai paikallisten tiedotusfoorumien vakiinnuttaminen pysyväksi käytännöksi vuoteen 2014 mennessä. Maakunnallisen järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan tiedotuslehden mahdollisuutta on myös tarpeen selvittää.

Olemassa olevat tiedottamiskanavat, kuten seudulliset tai paikalliset yhteistyöryhmät ja neuvostot, yhteiset toimintakeskukset tai toimitilat, kunnan kotisivut ja palveluluettelot, järjestön omat kotisivut sekä koulutusorganisaatiot ovat avuksi käytännön arkipäiväisessä tiedottamisessa. Tiedonkulun toimivuuden tärkeyttä on syytä kuitenkin korostaa.

Kolmannen sektorin toimijoiden on median hyödyntämiseksi ylläpidettävä ja kehitettävä mediataitojaan. Media-alan osaamista Satakunnasta löytyy mm. koulutusorganisaatioista ja Satakunnan Elävän Kuvan Keskuksesta (SEKK ry). Lisäksi on tarpeen verkostoitua joukkotiedotusvälineiden edustajien kanssa, jotta löydetään järjestökenttää parhaiten palvelevat toimivat käytännöt.

4.3. Hyvinvointityötä tekevien järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen keskinäinen yhteistyö

Keskinäisen yhteistyön osalta järjestöstrategian tavoitteena on

- **edistää kolmannen sektorin keskinäistä yhteistyötä ja -toimintaa**
- **lisätä tietoisuutta muista, satakuntalaisista järjestö- ja vapaaehtoistoimijoista sekä heidän toiminnastaan**

Satakunnasta löytyy hyviä esimerkkejä keskinäisestä yhteistyöstä mm. kyläyhdistys- ja kaupunginosatoiminnasta. Käytännön yhteistyötä ja -toimintaa maakunnassa mahdollistavat yhteiset toimintakeskukset ja toimitilat, kuten Järjestötupa Raumalla ja Kaseva ry:n tilat Kankaanpäässä. Yhteistyötä edistävästä toiminnasta hyvänä esimerkkinä on Kumppanuusyhteisön luominen Satakuntaan -hanke, jonka tuloksena Poriinkin saadaan tulevaisuudessa kumppanuustalo eli Satakunnan yhteisökeskus. Porissa Vapaaehtoistoiminnan Neuvottelukunta on lisäksi järjestänyt säännöllisesti vapaaehtoistyön messut, jossa paikalliset toimijat ovat esitelleet toimintaansa kuntalaisille ja toisilleen.

Järjestö- ja vapaaehtoistoimijat vastaavat yksin ja yhdessä tavoitteisiin tähtäävistä toimenpiteistä

- **järjestävät säännöllisesti seudullisia / paikallisia toimintaa esitteleviä tapahtumia, kuten vapaaehtoistyön messuja**
- **hyödyntävät paikallisesti Kansalaisareena ry:n koordinoimat vapaaehtoistoimintaan liittyvät teemapäivät**

- **kartoittavat maakunnassa toimivat seudulliset / paikalliset yhteistyöryhmät ja neuvostot**

Hyvinvoinnin järjestöstrategia kannustaa järjestöjä, yhdistyksiä ja yhteisöjä suunnittelemaan ja toteuttamaan yhteistyössä vapaaehtoistyön messuja tai muita vastaavia toimintaa esitteleviä tapahtumia ympäri Satakuntaa. Lisäksi kannustetaan hyödyntämään vuosittaisessa toiminnan suunnittelussa valtakunnallisia teemapäiviä, kuten joulukuun ensimmäistä viikkoa eli vapaaehtoistoiminnan viikkoa ja YK:n vapaaehtoistoiminnan päivää 5.12. Päämääränä on vakiinnuttaa kyseiset toimet vuoteen 2014 mennessä koko maakuntaan.

Seudulliset tai paikalliset yhteistyöryhmät ja neuvostot edistävät luontevasti keskinäistä yhteistyötä, kun vain tieto ryhmien ja neuvostojen olemassa olost ja toiminnasta tavoittaa kattavasti maakunnan toimijat. Tärkeää onkin kartoittaa ja koota maakunnassa toimivat seudulliset tai paikalliset yhteistyöryhmät ja neuvostot yhteystietoineen järjestö- ja kuntatoimijoita varten.

Tavoitettavuuden takaamiseksi ajantasaisten esitteiden, kotisivujen ja yhteystietojen ylläpitäminen on ensiarvoisen tärkeää. Järjestöissä, yhdistyksissä ja yhteisöissä on tarpeen nimetä vastuuhenkilö kyseiseen tehtävään.

4.4. Hyvinvointityötä tekevän kolmannen sektorin ja kunnan välinen yhteistyö

Valtakunnallisesti kuntayhteistyötä vuonna 2009 arvioineet sosiaali- ja terveysjärjestöjen edustajat toteavat yhteistyön kaiken kaikkiaan monipuoliseksi, mutta järjestöjen ja yhdistysten vaikuttamismahdollisuudet sekä näkemysten huomioonottamisen huonoksi kuntien päätöksenteossa. Kuntia ja kolmatta sektoria suositellaan yhteiseen kehittämistyöhön järjestöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi. (Peltosalmi ym. 2009, 137, 150, 151.) Järjestöjen kuulemisen oikeutta sekä vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia korostaa myös Satakuntaliiton raportti ja Sisäasiainministeriön strategia (Raportti Satakunnan tahtotilasta kunta- ja palvelurakennemuutokseen 2006, 12; Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009, 36, 37).

Satakunnassa tavoitteena on

- **lisätä kuntastrategioiden järjestöyhteistyötavoitteita**
- **markkinoida kolmannen sektorin toimintaa kuntiin**
- **kehittää kolmannen sektorin ja kunnan välistä yhteistyötä ja -toimintaa**

Kolmannen sektorin ja kunnan välistä yhteistyötä edistävästä toimenpiteistä hyvinvointityötä tekevien järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen vastuulla on

- **koota kolmatta sektoria koskevaa esittelymateriaalia kuntasektorille**
- **esitellä järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa kuntasektorille**

Kuntasektorin vastuulla on puolestaan

- **nimetä kuntaan vastuuhenkilö kolmannen sektorin kuntayhteistyötä varten**
- **luoda tai päivittää järjestöyhteistyötä koskeva kuntastrategia**
- **huomioida järjestöedustus kunnallisissa, moniammatillisissa yhteistyöryhmissä**

Järjestö- ja vapaaehtoistoimijat voivat yhteistyöllä ja omalla aktiivisuudellaan lisätä kuntapäätäjien ja viranhaltijoiden tietoa kolmannen sektorin toimijoista ja toiminnasta. Valtuustoryhmien ja lautakuntien kautta voidaan edistää kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavia järjestökentän tavoitteita. Kolmannen sektorin ja kunnan välistä vuoropuhelua ja tiedonkulkua lisää merkittävästi myös kuntaan nimetty vastuuhenkilö, jonka toimenkuvaan ja mielenkiinnonkohteisiin kyseinen yhteistyö sopii. Yhteistyötä täydentää luvussa 5.3. esitetty alueellinen koordinaattoritoiminta.

Järjestöjen ja kunnan yhteistyötä määrittelevä strategia, yhteisesti sovittuine tavoitteineen ja toimenpiteineen, edistää konkreettista ja sujuvaa yhteistyötä. Järjestöbarometri 2009 (Peltosalmi ym. 2009, 115) toteaa kyselynsä vastanneista 167 kunnasta seuraavaa: 69 %:lla ei ole lainkaan järjestöstrategiaa ja 15 %:lla kunnista järjestöstrategia on osana kunnan kokonaisstrategiaa.

Satakunnassa Rauman kaupunki on luomassa laaja-alaista Hyvinvointistrategiaa. Valmistumisaikataulu ajoittuu vuoden 2011 alkupuolelle. Hyvinvoinnin järjestöstrategia suosittaa muitakin Satakunnan kuntia luomaan tai päivittämään järjestöyhteistyötä koskevia kuntastrategioita. Järjestöedustus on tarpeen huomioida tässä strategiatyöskentelyssä. Maakunnallisen järjestöstrategian tavoitteita suositellaan liitettäväksi yhteen kuntakohtaisten järjestöyhteistyötavoitteiden kanssa. Näin edistetään maakunnallista ja paikallisesti ominaista yhteistyötä ja -toimintaa.

Satakuntalaiset järjestötoimijat ja kuntasektorin edustajat ovat yksimielisiä siitä, että kolmannen sektorin ja kunnan väliselle toimivalle yhteistyölle on tarvetta. Käytännölliset rakenteet yhteistyölle kuitenkin puuttuvat. Paikallisia rakenteita luotaessa kannattaa hyödyntää olemassa olevia verkostoja, kuten yhteistoiminta-alueita tai Leader-toimintaryhmiä. Eri toimintasektoreittain (lapset ja nuoret, vanhukset, työttömät, päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivät, maahanmuuttajat, kulttuuri, liikunta) tapahtuva yhteistyö on myös kannatettavaa. Tarkoituksenmukaista on, että saman toimintasektorin järjestöt kehittävät yhdessä kuntayhteistyötään.

Kolmannen ja julkisen sektorin yhteistyön vahvistamista korostetaan mm. Sosiaali- ja terveysministeriön strategiassa 2006–2015 (Eronen ym. 2010, 29). Oikeusministeriön Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE) ja Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry (STKL) tukevat ja edistävät toiminnallaan maakunnallista yhteistyötä.

4.5. Vapaaehtoistoiminta

Hyvinvoiva Satakunta on yksi Satakuntaliiton tuoreen maakuntaohjelman 2011–2014 teemoista. Ohjelma linjaa yhdeksi tavoitteekseen kannustaa satakuntalaisia vapaaehtoistoimintaan. (Satakunnan maakuntaohjelma 2011–2014, 17.) Maakuntaohjelman linjaus tukee Hyvinvoinnin järjestöstrategian tavoitteita

- **vahvistaa satakuntalaista vapaaehtoistoimintaa**
- **lisätä vapaaehtoistoiminnan arvostusta**

Länsi-Suomessa vapaaehtoistoimijoita on valtakunnallisesti eniten ja toiminta on aktiivista (Yeung, A. B. 2002, kappale 5). Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeen alueellisissa työryhmissä aktiivisuuden lisäksi satakuntalaisia vapaaehtoistoimijoita kuvattiin innostuneiksi ja sitoutuneiksi. Myös vapaaehtoistoiminnan monipuolisuutta pidettiin maakunnan vahvuutena.

Nuorten toimijoiden vähyyttä pidettiin puolestaan yhtenä heikkoutena. DIAK Länsi, Porin toimipaikka kehittää ja luo nuorten näköistä vapaaehtoistoimintaa Porin ympäristöön Nuorten kansalaisaktiivisuuden lisääminen vapaaehtoistoiminnan muodossa (2009–2012) -projektissaan.

Porissa hyvänä esimerkkinä vapaaehtoistoiminnan järjestämisestä on nykyinen Vapaaehtoistoiminnan keskus Liisa. Sen toiminnan tarkoituksena on kouluttaa, tukea ja välittää vapaaehtoistoimijoita apua tarvitseville kuntalaisille.

Vapaaehtoistoimintaan vaikuttaviksi toimenpiteiksi Hyvinvoinnin järjestöstrategia esittää järjestöille, yhdistyksille ja yhteisöille

- **toimintatapojen nykyaikaistamista**
- **aktivointitoimien kohdentamista potentiaalisille vapaaehtoisille**
- **vapaaehtoistoimijoiden tukemista**
- **vapaaehtoistoiminnan esille tuomista valtakunnallisella vapaaehtoistoiminnan viikolla**

Kuntasektorille taas

- **kolmannen sektorin asiantuntemuksen ja erityisosaamisen hyödyntämistä**

Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeeseen osallistuneet Kankaanpään opiston opiskelijat heittivät haasteen nykyisille vapaaehtoistoimijoille sekä hyvinvointityötä tekeville järjestöille, yhdistyksille ja yhteisöille. Hyväksi havaittujen perinteisten toimintatapojen lisäksi olisi tarpeen hyödyntää sosiaalisen median, kuten Facebookin, Twitterin ja Suomi24-foorumien tarjoamia mahdollisuuksia. Sähköisten osallistumismahdollisuuksien, kuten internetin välityksellä tapahtuvan keskustelun, vertaistuen tai muun toiminnan lisääminen olisi kannatettavaa. Myös Järjestöbarometrissä 2009 järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan ajantasaisuuden merkitys nostetaan esille (Peltosalmi ym. 2009, 145).

Toimintaa kehitettäessä keskeistä on toiminnan tarkoituksen sekä jäsenistön tarpeiden ja toiveiden huomioonottaminen. Kehittämistyössä kannattaa hyödyntää myös valtakunnallisia tietopankkeja, kuten vapaaehtoistoiminnan työkalupakkia www.kansalaisareena.fi-sivustolta.

Vapaaehtoistoimijoiden vähyys ja ikääntyminen on valtakunnallinenkin haaste. RAY:n tutkimuksen mukaan sosiaali- ja terveysjärjestöt kaipaavat erityisesti miehiä ja nuoria aikuisia vapaaehtoistimijoina (Järjestöt kaipaavat enemmän miehiä vapaaehtoisiksi 2010). Väestön ikärakenteen muutoksen myötä Suomessa on yhä enemmän hyväkuntoisia sekä osallistumismahdollisuuksia kaipaavia eläkeläisiä. Eläkeläisyhdistystoiminnan kysyntä onkin kasvamassa (Peltosalmi ym. 2009, 39; Vapaaehtoistoiminta ja järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava hallitusohjelmassa 2010). Satakunnassa yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on noin 20 %, koko maan keskiarvon ollessa vajaa 17 % (Satakunnan maakuntaohjelma 2011–2014, 3).

Myös työttömien yhdistysten toiminnassa on nähtävissä samaa kysynnän kasvua (Peltosalmi ym. 2009, 39). Satakunnan työttömyysaste on keskimäärin 11 %, koko maan vastaavasti noin 10 % (Satakunnan maakuntaohjelma 2011–2014, 3). Satakuntalaisen järjestökentän kannattaa kohdentaa aktivointitoimia edellä mainittujen ryhmien lisäksi myös maahanmuuttajille.

Paikallistason järjestö- ja yhdistystoiminta rakentuu pääasiassa vapaaehtoistoimijoiden varaan. Vapaaehtoistoimijat tarvitsevat jaksakseen arvostusta sekä säännöllistä tukea, ohjausta ja koulutusta. Hyvinvoinnin järjestöstrategia kannustaa satakuntalaisia huomioimaan maakunnan vapaaehtoistoimintaa ja -toimijoita valtakunnallisella vapaaehtoistoiminnan viikolla joulukuussa. Tähän on mahdollisuuksia sekä julkisella, yksityisellä että kolmannella sektorilla. Päämääränä on vakiinnuttaa vapaaehtoistoimintaa myönteisesti esille tuovia käytäntöjä eri puolille maakuntaa.

Seudulliset tai paikalliset järjestökentän keskinäiset yhteistyöryhmät ja neuvostot edustavat monipuolista kokemusta, osaamista ja tietotaitoa. Tämä asiantuntemus ja erityisosaaminen kannattaa hyödyntää kunnan päätöksenteossa sekä kuntapalvelujen suunnittelussa, kehittämisessä ja toteutuksessa. Näin todetaan myös Satakuntaliiton raportissa vuodelta 2006 (Raportti Satakunnan tahtotilasta kunta- ja palvelurakennemuutokseen 2006, 11).

2000-luvulla kolmannen sektorin toiminnassa palvelujen tuottaminen on vähentynyt vapaaehtois- ja vertaistoiminnan lisääntyessä. Yhtenä syynä on yleishyödyllisen toiminnan ja elinkeinotoiminnan rajaamista koskevat epäselvyydet. (Eronen ym. 2010, 34 [Järjestöbarometri 2008].)

Satakunnan maakuntasuunnitelman 2030 mukainen maakuntaohjelma 2011–2014 tuo esille hyvinvointipalvelujen tuottamisessa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyön tarpeellisuuden (Satakunnan maakuntaohjelma 2011–2014, 17). Vapaaehtoistoimijat ja asiantuntija-ammattilaiset voivat yhdessä, toisiaan täydentäen, tuottaa hyvinvointipalveluja kuntalaisille. Hyvinvoinnin järjestöstrategian mukaan tämän tulee kuitenkin tapahtua selkeiden vastuualueiden pohjalta.

4.6. Järjestöjen toimintaedellytykset ja työllistämismahdollisuudet

Valtakunnallisesti on aktivoitunut järjestöjen taloudellisten toimintaedellytysten edistämistyöhön. Oikeusministeriössä toimii Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE). Se seuraa kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten edistämistä koskevan Valtioneuvoston periaatepäätöksen 2007 toimeenpanoa. Tukea järjestötoiminnan rahoitusta koskeviin haasteisiin toivotaan KANE:n vuoden 2010 lopussa valmistuvalta järjestöavustuksiin liittyvältä selvitykseltä. (Aalto-Matturi, S. 2010; Kansalaisjärjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset halutaan turvata 2010.) Myös sosiaali- ja terveysministeriön tuorein strategia 2006–2015 korostaa järjestöjen toimintamahdollisuuksien vahvistamista (Eronen ym. 2010, 29). Järjestöjä koskevia valtakunnallisia linjauksia on lisäksi myös Valtioneuvoston demokratian edistämistä koskevassa periaatepäätöksessä 2010 (Aalto-Matturi, S. 2010).

Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategia tähtää

- **kolmannen sektorin toimintaedellytysten ja työllistämismahdollisuuksien edistämiseen**

Maakunnan ELY-keskus, vuoden 2010 maaseuturahoittajana, mahdollistaa useiden satakuntalaisten järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen toimintaa kehittämishankkeita ja -projekteja rahoittamalla (Satakunnan ELY-keskukselle kunniamaa parhaana maaseuturahoittajana 2010). Työllistämistä tukevia neuvonta- ja toimistopalveluja satakuntalaiset kolmannen sektorin toimijat saavat pientä korvausta vastaan Satakunnan Salpa ry:stä.

Edellä mainitun tavoitteen saavuttamiseksi satakuntalaisten järjestötoimijoiden toimenpiteenä on

- **panostaa toiminnan rahoituspohjan laajentamiseen**
- **kehittää toiminnan seuranta- ja arviointimenetelmiä**
- **tehostaa vaikuttamistoimintaa**

Kuntatoimijoiden toimenpiteenä taas on

- **ylläpitää ja kehittää kolmannen sektorin toimintaa tukevia rakenteita ja käytäntöjä**

Yhteiskunnan yleisen taloustilanteen heikkeneminen heijastuu järjestötoimintaan. Toiminta on pääosin julkisen tuen ja RAY-avustusten varassa, joten yksi järjestökentän keskeisistä kehittämishaasteista onkin monipuolistaa ja laajentaa toiminnan rahoituspohjaa.

Valtakunnallisilta keskusjärjestöiltä paikallinen toiminta tarvitsee selkeästi suurempaa tukea. (Peltosalmi ym. 2009, 145, 155.) Myös monipuolisemmalle järjestö- ja yrityssektorin yhteistyölle on selvästi tarvetta. Yritykset voivat rahalahjoitusten lisäksi tarjota järjestökentälle osaamistaan. Yrityssektorin roolin vapaaehtoistoiminnan mahdollistamisessa tuo esille myös Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto vuodelta 2006 (Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Vapaaehtoistoiminta, sen rooli ja vaikutukset eurooppalaisessa yhteiskunnassa” 2006, luku 4.6.6).

Hyvinvoinnin järjestöstrategia haluaa kuitenkin korostaa kolmannen sektorin omaa aktiivisuutta. EU-avustuksia (ec.europa.eu) jää Satakunnassa vuosittain runsaasti hyödyntämättä. Kyseistä osaamista maakunnasta löytyy, kunhan sitä ollaan valmiita jakamaan ja hyödyntämään. Keskinäisellä yhteistyöllä järjestöt voivat lisätä toimintansa rahoitusmahdollisuuksia, sillä nykyään rahoittajat suosivat monitoimijuutta. Toiminnan seuranta- ja arviointimenetelmiä kehittämällä järjestöt kykenevät puolestaan osoittamaan toimintansa hyötyjä ja vaikutuksia rahoittajakin puhuttelevalla tavalla.

Yksi järjestöjen perustehtävistä on erilainen vaikuttamistoiminta. Valtakunnalliseen työllisyyspolitiikkaan ja työllistämistä koskeviin lakeihin ja asetuksiin on haasteellista vaikuttaa paikallisesti. Vaikuttamistoimintaan paikallistason toimijat tarvitsevatkin tukea sekä valtakunnan- että piiritason järjestöiltä.

Satakuntalaisten järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen kannattaa hyvinvointityön edellytyksiä ja mahdollisuuksia edistääkseen hyödyntää olemassa olevia verkostoja ja vaikuttamiskanavia, kuten maakunnallisia, seudullisia tai paikallisia yhteistyöryhmiä ja neuvostoja sekä paikallisia Leader-toimintaryhmiä. Yhteiset aloitteet ja julkinen keskustelu niin järjestöjen ja yhdistysten toimintaedellytyksistä kuin työllistämismahdollisuuksista lisää yhteiskunnallisten päättäjien sekä yksittäisten kansalaisten tietoisuutta kyseisistä asioista.

Kunnan toiminta- ja tila-avustukset mahdollistavat monen järjestön, yhdistyksen ja yhteisön toimintaa. Avustuskriteerit ja -käytännöt ovat Satakunnassa kuitenkin kovin vaihtelevia. Hyvinvoinnin järjestöstrategia suosittelee kuntia kehittämään ja selkeyttämään kolmannen sektorin toimintaa tukevia rakenteita ja käytäntöjä. Porin kaupunki on tarttunut asiaan uudistamalla avustusperiaatteitaan ja toimintatapojaan.

4.7. Järjestöjen hanke- ja projektitoiminta

Hyvinvointityötä tekevien järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen hanke- ja projektitoimintaan liittyvinä tavoitteina Satakunnassa on

- **lisätä tietoisuutta hankkeista ja projekteista**
- **lisätä monitahoista ja monipuolista hanke- ja projektiyhteistyötä**

Satakunnan alueella toimii paikallisen kehittämistoiminnan tueksi viisi Leader-toimintaryhmää. Aktiivinen Pohjois-Satakunta ry, Joutsenten reitti ry, Karhuseutu ry, Maaseudun Kehittämisyhdistys Ravakka ry sekä Pyhäjärvisseutu ry ylläpitävät hankerekisterejä, joista ilmenee toteutetut ja meneillään olevat Leader-rahoitteiset hankkeet tai projektit.

Hyvinvoinnin järjestöstrategia esittää kolmannen sektorin toimenpiteiksi

- **maakunnan hanke- ja projektirekisterien kartoittamista**
- **hankkeista ja projekteista tiedottamista**
- **hanke- ja projektiyhteistyöhön aktivoitumista**

Päällekkäisyyksien vähentämiseksi järjestö- ja vapaaehtoistoimijoiden kannattaa hyödyntää olemassa olevat hanke- ja projektirekisterit. Hanke- ja projektitiedotusta on tarpeen kohdentaa kolmannen sektorin lisäksi kuntalaisille, yksityiselle ja julkiselle sektorille, medialle sekä muille hyvinvointityöstä kiinnostuneille. Perinteiset esitteet, joukkotiedotusvälineet, järjestön ja kunnan kotisivut, yhteiset toimintakeskukset ja toimitilat sekä seudulliset tai paikalliset tiedotusfoorumit ja toimintaa esittelevät tapahtumat palvelevat hanke- ja projektitiedotusta.

Pienetkin yhdistykset ja yhteisöt voivat koota voimavaransa, resurssinsa ja osaamisensa yhteen sekä toteuttaa yhteisiä satakuntalaisten hyvinvointia edistäviä hankkeita ja projekteja. Yksin tai yhdessä on mahdollista hakeutua myös kunnan, yrityssektorin tai koulutusorganisaation kanssa yhteistyöhön. Olennaista on toimijoiden toimintakulttuurin yhteensopivuus sekä käytännön toiminnasta nouseva yhteistyön tarve. Julkisen tuen sekä RAY- ja EU-avustusten lisäksi hyvinvointityötä tekevä kolmas sektori voi hakea hanke- ja projektitoimintaansa avustusta apurahoja jakavilta säätiöiltä ja yhdistyksiltä mm. www.saatiopalvelu.fi-sivustoa hyödyntäen.

4.8. Järjestötoimijoiden osaaminen ja tieto-taito

Satakuntalaiset järjestötoimijat, kuten järjestö- ja vapaaehtoistoimijat yleensäkin, ovat varsinaisia moniosaajia. Tulevaisuuden haasteisiin vastaaminen edellyttää kuitenkin järjestön ja yhdistyksen oman asiantuntemuksen sekä toimijoiden asiantuntijuuden jatkuvaa kehittämistä (Peltosalmi ym. 2009, 145).

Hyvinvoinnin järjestöstrategian tavoitteena on

- **ylläpitää, kehittää ja markkinoida kolmannen sektorin toimijoiden osaamista ja tieto-taitoa**

Tavoitteen saavuttamiseksi satakuntalaiset hyvinvointityötä tekevät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt

- **kouluttavat ja kouluttautuvat monipuolisesti**
- **ylläpitävät ja kehittävät yhteistyötä koulutusorganisaatioiden kanssa**
- **panostavat järjestöjen sisäiseen perehdytykseen**

Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnassa arvostetaan kokemuksen tuomaa ammattitaitoa. Satakuntalaisilta järjestöiltä, yhdistyksiltä ja yhteisöiltä löytyy moninaista osaamista sekä niin kokemuksen kuin koulutuksenkin omaavia osaajia. Hyvinvoinnin järjestöstrategia kannustaakin hyödyntämään maakunnan omat toimijat vertaiskouluttajina osaamisen ja tieto-aidon ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Järjestöt voivat yksin ja yhdessä tai yhteistyössä kunnan kanssa toteuttaa järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa tukevaa koulutusta. Tavoitteen saavuttamiseksi myös yhteistyö Satakunnan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) sekä koulutusorganisaatioiden kanssa on hyödyllistä ja tarpeellista. Maakunnassa toimivia koulutusorganisaatioita ovat mm. DIAK, Kankaanpään opisto, Porin yliopistokeskus, SAMK, SATAEDU ja WinNova.

Opetusministeriön tavoitteena on tukea vapaan sivistystyön oppilaitosten mahdollisuutta lisätä järjestöosaamista koskevaa koulutustarjontaa (Opetusministeriön kansalaisjärjestöstrategia 2010, 28). Opintokeskusten, kansalaisopistojen ja kesäyliopistojen tarjoamat koulutusmahdollisuudet kannattaa Satakunnassakin hyödyntää. Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeen alueellisissa työryhmissä nousi esille koulutustarpeita mm. hanke- ja projektitoimintaan sekä -rahoitukseen, järjestö- ja yhdistystalouteen, mediataitoihin sekä työllistämiseen ja työnantajuuteen liittyen.

Järjestötoimijoiden, niin palkatun kuin vapaaehtoisenkin henkilöstön, ja hallitusjäsenten säännöllinen perehdytys motivoi sitoutumaan ja edistää toiminnan laatua. Tiedonsiirto on erityisen tärkeää toimijoiden ja jäsenten vaihtuessa. Perehdytystehtävä kannattaa järjestöissä ja yhdistyksissä vastuuttaa kokemusta ja asiantuntemusta omaavalle henkilölle. Perehdytystehtävän tueksi on tarpeen luoda perehdytyskansio tai laatukäsikirja ohjeineen, sisältäen kustakin järjestöstä ja yhdistyksestä keskeisimmät asiat ”hiljaista tietoa” unohtamatta.

5. JATKOTOIMENPITEET

5.1. Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset teoriasta käytäntöön

Valmis Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategia esiteltiin kuntalaisille, järjestötoimijoille, kuntapäätäjille sekä muille asiasta kiinnostuneille Huittisissa, Kankaanpäässä, Porissa sekä Raumalla. Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeen aikana muodostuneita verkostoja ja kontakteja hyödynnettiin edellä mainittujen tilaisuuksien markkinoinnissa.

Tilaisuuksista tiedotettiin sähköpostitse, paikallislehti-ilmoituksin sekä kaupunkien tapahtumakalentereja hyödyntäen.

Järjestöstrategia julkaistiin Satakunnan yhteisökeskuksen sivuilla osoitteessa www.yhteisokeskus.net. Lisäksi se toimitettiin sähköpostitse Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeen aikana muodostuneille verkostoille ja kontaktihenkilöille. Painettuna asiakirjana järjestöstrategia toimitettiin jokaiseen Satakunnan kuntaan sekä hankeorganisaation lisäksi rahoittajille ja muille keskeisille yhteistyötahoille.

Satakunnan yhteisöt ry:llä, hankkeen hallinnoijana, sekä koko hankeorganisaatiolla on vastuu tiedottaa Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategiasta omissa organisaatioissaan sekä yhteistyöverkostoissaan. Edellä mainitut tahot hyödyntävät lisäksi järjestöstrategiaa käytännössä toimintaansa parhaiten sopivalla tavalla. Näin lisätään satakuntalaisten tietoisuutta Hyvinvoinnin järjestöstrategiasta ja edistetään strategian juurruttamista eri hyvinvointialan toimijoiden käytännön toimintaan.

Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategia voi ainoastaan esittää tavoitteisiin tähtäviä toimenpide-ehdotuksia. Strategiaan kirjatuihin toimista vastuu jakaantuu pääasiassa maakunnan hyvinvointityötä tekeville järjestöille, yhdistyksille ja yhteisöille sekä kuntasektorille. Jokainen yksittäinen hyvinvointialan toimija voi tarttua itselleen kulloinkin keskeiseen ja ajankohtaiseen tavoitteeseen. Myös yhteistyön voimalla kyetään monia järjestöstrategian tavoitteita edistämään. Suosituksena on Hyvinvoinnin järjestöstrategian tavoitteiden ja toimenpide-ehdotusten hyödyntäminen kolmannen sektorin ja kuntasektorin vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa. Kunkin tahon toimintakertomuksissa voidaan näin puolestaan arvioida keskeisten tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Järjestöstrategian toimeenpanon perusedellytys on satakuntalaisen järjestö- ja kuntasektorin sitoutumis- ja vastuunottohalukkuus. Vuoden 2014 jälkeen on suotavaa saada jatkuvuutta satakuntalaiselle Hyvinvoinnin järjestöstrategialle.

5.2. Esitys järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan maakunnallisesta koordinoinnista

Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeen aikana on vahvasti noussut esille hyvinvointityötä tekevien järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen koordinoitun keskinäisen yhteistyön tarve ja merkitys. Useat Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategia luonnosta kommentoineet tahot puoltavat maakunnallisen järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koordinoivan toimielimen perustamista.

Satakuntaliitto sekä Satakunnan seudulliset tai paikalliset yhteistyöryhmät ja neuvostot jäsenjärjestöineen ovat avainasemassa käytäessä keskustelua koskien kyseisen toimielimen perustamista, rakennetta ja tehtävää. Hyvinvoinnin järjestöstrategia esittää laaja-alaista, hyvinvointialan asiantuntijoista koostuvaa rakennetta. Kolmannen sektorin edustajia toimielimessä on tarpeen olla eri toimintasektoreilta ympäri maakuntaa. Myös julkisen ja yksityisen sektorin, median sekä koulutusorganisaatioiden panosta maakunnallisen toimielimen asiantuntijuuteen on tarpeen pohtia. Lisäksi on perusteltua huomioida toimielimen rakenteessa luvussa 5.3. esitetyt alueelliset koordinaattorit. Mahdollisia yhteistyötahoja edellä mainittujen lisäksi ovat Satakunnan Vanhusneuvosto, seurakunta, Satakunnan ELY-keskus, muut vastaavat maakunnalliset toimielimet, valtakunnalliset toimijat, Kansalaisareena ry, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE) sekä Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry (STKL). Valtakunnallisten keskusjärjestöjen rooli maakunnan tason järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan koordinoinnissa on epäselvä.

Maakunnan edun huomioonottaminen on keskeistä asiantuntijaelimen toiminnassa. Hyvinvoinnin järjestöstrategia esittää koordinoinnin lisäksi vaikuttamistoimintaa toimielimen tehtäväksi. Luonteva tehtävä on myös hyvinvointityötä tekevien järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen yhteistyötä ja -toimintaa ohjaavien periaatteiden luominen.

5.3. Esitys kolmannen sektorin ja kunnan yhteistyötä tukevasta koordinaattoritoiminnasta

RAY:n verkkohaastatteluun kesäkuussa 2010 osallistuneet kuntasektorin edustajat esittävät kansalaisjärjestövastaavan nimeämistä kolmannen sektorin ja kunnan väliseen yhteistyöhön (Kunnat kaipaavat tiiviimpää järjestöyhteistyötä 2010). Myös Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeen alueellisissa työryhmissä on vahvasti noussut esille koordinaation tarve kyseisessä yhteistyössä.

Hyvinvoinnin järjestöstrategia esittääkin Satakunnan kunnille merkittäväksi yhteistyötä tukevaksi rakenteeksi alueellisen koordinaattorin nimeämistä kolmannen sektorin kuntayhteistyöhön. Yhteistoiminta-alueet tarjoavat yhden mahdollisuuden koordinaattorin tehtäväkentäksi. Eri toimintasektorit on myös syytä huomioida yhteistyörakenteita luotaessa. Keskeistä on rakenteiden käytännöllisyys ja toimivuus. Kunnissa on suotavaa käydä keskustelua yhteistyörakenteista myös kolmannen sektorin toimijoita kuullen. Järjestöstrategian luvussa 4.4. esittämä kuntakohtainen vastuuhenkilö nähdään alueellisen koordinaattorin toiminnan paikallisena tukena. Koordinaattoritoiminnassa hyödyksi ovat myös luvussa 2.4. mainitut yhteiset toimintakeskukset ja toimitilat.

Koordinaattorin työ mahdollistaa kolmatta sektoria koskevien asioiden hoitamisen keskitetysti. Säännöllinen yhteistyö alueellisen koordinaattorin, kuntakohtaisten vastuuhenkilöiden sekä järjestöjä edustavien seudullisten tai paikallisten yhteistyöryhmien ja neuvostojen kesken mahdollistaa ajankohtaisen tiedonkulun. Koordinaattorilta järjestöt ja yhdistykset saavat tukea ja opastusta mm. kuntien toiminta-avustuksiin liittyen, joten yksittäisten toimijoiden yhteydenotot kuntiin vähenevät. Kuntien päätöksentekojärjestelmistä tiedottaen, koordinaattori voi edistää kolmannen sektorin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Kunnat puolestaan saavat koordinaattorilta tietoa mm. alueen järjestötoimijoista ja toiminnasta sekä näiden erityisosaamisesta ja asiantuntemuksesta. Niin järjestö- kuin kuntasektorinkin edustajat tietävät kenen puoleen kääntyä järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan liittyvissä asioissa. Hyvinvointialan järjestöyhteistyötä koskevien kuntastrategioiden kartoittaminen on myös luonteva koordinaattorille kuuluva tehtävä.

5.4. Esitys hyvinvointityötä tekevän kolmannen sektorin ja yritysten välisestä yhteistyöstä

Kolmannen sektorin yritys yhteistyö on Satakunnassa keskeinen kehittämishaaste. Euroopassa useat yritykset mahdollistavat työntekijöidensä vapaaehtoistoimintaa monin eri tavoin. Myös Suomeen nämä yritysten sosiaalista vastuuta korostavat vapaaehtoisohjelmat ovat leviämässä. Työyhteisöjen vapaaehtoisohjelmien avulla järjestöt ja yhdistykset saavat tukea toiminnalleen uusien vapaaehtoisten ja hyödyllisen tieto- taidon avulla. Yritykset puolestaan saavat yhteiskuntavastuullisuudestaan positiivista julkisuutta ja laatua toimintaansa työntekijöiden työtyytyväisyyden ja hyvinvoinnin lisääntyessä. (Työyhteisöjen vapaaehtoisohjelmat 2010.)

Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategia kannustaakin yrityksiä luomaan oman vapaaehtoisohjelmansa ja hakeutumaan yhteistyöhön hyvinvointityötä tekevien järjestöjen, yhdistysten tai yhteisöjen kanssa.

5.5. Pohdintaa

Yhteiskunnan muutokset aiheuttavat kolmannelle sektorille muutospaineita. Vapaaehtoistoiminnassa pitkäjänteinen sitoutuminen ei nykyään ole itsestäänselvyys. Tulevaisuudessa vapaaehtoistoimijoita rekrytoidakseen satakuntalaisenkin järjestökentän on kehitettävä lyhytkestoista sitoutumista mahdollistavaa toimintaa. Yhteistyö ja verkostoituminen asetetaan useiden rahoittajien puolesta nykyisen järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan perusedellytykseksi.

Yhteistyötä tukevia rakenteita tarvitaan Satakunnassa niin järjestöjen keskinäiseen yhteistyöhön kuin kolmannen sektorin ja muiden hyvinvointialan toimijoiden väliseen yhteistyöhön. Maakunnallista yhteistyötä kehitettäessä Hyvinvoinnin järjestöstrategia korostaa osapuolten kuulemisen ja kunkin toiminnan perustarkoituksen huomioonottamisen merkitystä. Tulevaisuudessa Satakunnasta on mahdollista markkinoida järjestöstrategista osaamista ja toimivia kumppanuusmalleja muihin maakuntiin tai valtakunnan tason toimijoille.

Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallisia vaikutuksia ja merkitystä pohditaan valtakunnallisestikin. Hyvinvoinnin järjestöstrategia kehottaa järjestö- ja vapaaehtoistoimijoita hyödyntämään toimintansa dokumentointia näkyvyyden lisäämiseksi. Vuosittaiset toimintakertomukset ovat toimiva ja käytännöllinen dokumentoinnin väline.

Hyvinvoinnin järjestöstrategian sisältämien kartoitusten ja selvitysten toteuttamiseksi satakuntalaisten koulutusorganisaatioiden tarjoamat yhteistyömahdollisuudet kannattaa järjestökentällä hyödyntää. Julkaisut, tutkimukset tai opinnäytetyöt tukevat käytännön järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa ja sen kehittämistä.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen toteuttamisessa satakuntalaiset ovat löytäneet kumppanuutta tukevan tahtotilan (Raportti Satakunnan tahtotilasta kunta- ja palvelurakennemuutukseen 2006, 16). Laaja-alaista eri hyvinvointialan toimijoiden kumppanuutta korostaa myös Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategia. Strategiaan kirjattujen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä järjestöstrategian jatkuvuuden turvaamiseksi tarvitaan maakuntaan myönteistä tahtotilaa. Hyvinvointialan toimijoita ja asiasta kiinnostuneita kannustetaan suomalaisen sananlaskun voimin edistämään satakuntalaisten hyvinvointia.

”Missä on tahtoa, siinä on tie”

LÄHDELUETTELO

Aalto-Matturi, S. 2010: Järjestötoiminnan edellytysten ja järjestöjen yhteiskunnallisen roolin vahvistaminen. Puheenvuoro Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeen seminaarissa Porissa 14.9.2010.

Eronen, A. ym. 2010: Sosiaalibarometri 2010. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, Helsinki.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vapaaehtoistoiminta, sen rooli ja vaikutukset eurooppalaisessa yhteiskunnassa" 2006. Virallinen lehti nro C 325, 30.12.2006. [Http://eur-lex.europa.eu](http://eur-lex.europa.eu). Viitattu 24.6.2010.

Harju, A. 2010: Kansalaisyhteiskunnan keskeiset ominaispiirteet. [Http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/kansalaisyhteiskunta](http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/kansalaisyhteiskunta). Viitattu 6.10.2010.

Hellevaara, J. 2010: Alueelliset vapaaehtois- ja järjestöstrategiat Suomessa 2010. Kansalaisareena ry, Helsinki.

Järjestöt kaipaavat enemmän miehiä vapaaehtoisiksi 2010. Tiedote 5.7.2010. [Http://www.ray.fi/raytietoa/medianurkka/tiedotteet.php](http://www.ray.fi/raytietoa/medianurkka/tiedotteet.php). Viitattu 14.10.2010.

Kansalaisjärjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset halutaan turvata 2010. [Http://www.kansalaisfoorumi.fi](http://www.kansalaisfoorumi.fi). Viitattu 24.6.2010.

Konttinen, E. 2008: Kolmas sektori. Jyväskylän yliopiston Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali / Sanasto. [Http://www.kans.jyu.fi](http://www.kans.jyu.fi). Viitattu 4.6.2010.

Kunnat kaipaavat tiiviimpää järjestöyhteistyötä 2010. Tiedote 14.9.2010. [Http://www.ray.fi/raytietoa/medianurkka/tiedotteet.php](http://www.ray.fi/raytietoa/medianurkka/tiedotteet.php). Viitattu 25.10.2010.

Opetusministeriön kansalaisjärjestöstrategia. Opetusministeriön julkaisuja 2010:16. Opetusministeriö, Helsinki.

Patentti- ja rekisterihallitus / Yhdistysnetti. [Http://yhdistysrekisteri.prh.fi](http://yhdistysrekisteri.prh.fi). Viitattu 4.10.2010.

Peltosalmi, J. ym. 2009: Järjestöbarometri 2009. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, Helsinki.

Pyykkönen, M. 2008: Uusi kolmas sektori. Jyväskylän yliopiston Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali / Sanasto.
[Http://www.kans.jyu.fi](http://www.kans.jyu.fi). Viitattu 4.6.2010.

Raportti Satakunnan tahtotilasta kunta- ja palvelurakennemuutokseen 2006. Satakuntaliiton maakuntahallitus (koordinaatioryhmä). Satakuntaliitto, Pori.

Ruuskanen, P. 2010: Sosiaalinen pääoma. Jyväskylän yliopiston Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali / Sanasto.
[Http://www.kans.jyu.fi](http://www.kans.jyu.fi). Viitattu 6.10.2010.

Satakunnan ELY-keskukselle kunniata maan parhaana maaseuturahoittajana. Tiedote 8.10.2010. [Http://www.ely-keskus.fi/satakunta](http://www.ely-keskus.fi/satakunta). Viitattu 26.10.2010.

Satakunnan maakuntaohjelma 2011–2014.
[Http://www.satakuntaliitto.fi](http://www.satakuntaliitto.fi). Viitattu 28.5.2010.

Satakunnan maakuntaportaali / Satakunta. [Http://www.satakunta.fi](http://www.satakunta.fi). Viitattu 3.6.2010.

Satakunnan maakuntasuunnitelma 2030 – Karhun kämmen lyö. Suunnittelu- ja tutkimusjulkaisut. Sarja A: 268. 2003. Satakuntaliitto, Pori.

Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009–2011. Sisäasiainministeriön julkaisuja 19 / 2009. Sisäasiainministeriö, Helsinki.

Työyhteisöjen vapaaehtoisohjelmat.
[Http://www.kansalaisareena.fi/index.php?sivu=tyoyhteisoille](http://www.kansalaisareena.fi/index.php?sivu=tyoyhteisoille). Viitattu 25.10.2010.

Vapaaehtoistoiminta ja järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava hallitusohjelmassa 2010. Tiedote 14.6.2010.
[Http://www.ray.fi/raytietoa/medianurkka/tiedotteet.php](http://www.ray.fi/raytietoa/medianurkka/tiedotteet.php). Viitattu 14.10.2010.

Yeung, A. B. 2002: Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – ihanteita vai todellisuutta? Tiivistelmä tutkimuksesta suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisesta vapaaehtoistoimintaan.
[Http://www.kansalaisfoorumi.fi/vapaaehtoistoiminta](http://www.kansalaisfoorumi.fi/vapaaehtoistoiminta). Viitattu 28.6.2010.

JÄRJESTÖ- JA VAPAAEHTOIS- TOIMINNAN TUNNETTUUS

VAPAAEHTOIS- TOIMINTA

JÄRJESTÖT TYÖLLISTÄJINÄ

JÄRJESTÖTOIMIJOIDEN OSAAMINEN / TIETO- TAITO

VISIO 2014

- satakuntalaiset ovat tietoisempia maakunnan järjestö- ja vapaaehtois-toiminnasta sekä sen hyvinvointia edistävästä mahdollisuudesta
- järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen keskinäinen yhteistyö ja -toiminta on koordinoitua, tarkoituksenmukaista ja maakunnan edun mukaista
- kolmannen sektorin ja kunnan välinen yhteistyö ja -toiminta on koordinoitua, ja -toiminta on selkeästi käytännöllistä ja selkeästi vastuutettua
- satakuntalaisen kolmannen sektorin hyvinvointityön edellytykset ja mahdollisuudet ovat vahvistuneet ja monipuolistuneet

KESKINÄINEN YHTEISTYÖ

YHTEISTYÖ KUNNAN KANSSA

JÄRJESTÖJEN TOIMINTA- EDELLYTYKSET

JÄRJESTÖJEN HANKKE- / PROJEKTI- TOIMINTA

Liite 2. Porin Järjestöyhteistyöryhmä vuonna 2009

DIAK Länsi, Porin toimipaikka / Sosiaali- ja terveysalan kansalaistoiminnan kehittämisverkosto -hanke

Porin Terve Kunta -verkosto

Porin Vammaisneuvosto

Porin Vanhusneuvosto

Porin Vapaaehtoistoiminnan Neuvottelukunta

Satakunnan Salpa ry

Satakunnan Salpa ry / Kumppanuusyhteisön luominen Satakuntaan -hanke

Satakunnan yhteisöt ry

Liite 3. Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeen ohjausryhmä

Ala-Luopa Marja-Liisa	Satakunnan Syöpäyhdistys ry
Hopeakangas Janne	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry
Komminaho Alpo	Satakunnan sairaanhoitopiiri
Leed Susanna	Kaseva ry
Leino Pauli	Rauman kaupunki
Lähteenmäki Tomi	Porin kaupunki
Majalahti Merja	Satakunnan Salpa ry / Kumppanuusyhteisön luominen Satakuntaan -hanke
Nokkonen Anneli	Satakunnan yhteisöt ry
Pennanen Esko	Satakuntaliitto
Roininen Irma	Satakunnan Vanhustuki ry
Rouhiainen-Valo Tuula	Satakunnan Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
Sirola Kirsi	DIAK Länsi (Pori ja Turku)

Liite 4. Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeen työryhmä

Majalahti Merja	Satakunnan Salpa ry / Kumppanuusyhteisön luominen Satakuntaan -hanke
Mäkelä Sanni	DIAK Länsi, Porin toimipaikka / Nuorten kansalaisaktiivisuuden lisääminen vapaaehtoistoiminnan muodossa -projekti
Nokkonen Anneli	Satakunnan yhteisöt ry
Roininen Irma	Satakunnan Vanhustuki ry

Liite 5. Hyvinvoinnin järjestöstrategia Satakuntaan -hankkeen alueellisiin työryhmiin osallistuneet tahot

DIAK
Jämijärven VPK
Kankaanpään opisto
Kehitysvammaisten Tukiliitto
Kuurojen Liitto ry
Nakkilan kunta / sosiaalilautakunta
Omaiset mielenterveystyön tukena Länsi-Suomen yhdistys ry
Porin A-kilta ry
Porin kaupunki / FysioCenter Mikael
Porin Kuuloyhdistys ry
Porin Mielenterveystoiminnan Tuki ry / Hyvän Mielen talo
Porin seudun elämäntapayhdistys ry
Porin seudun Keliakiayhdistys ry
Rauman Invalidit ry
Rauman Seudun Diabetesyhdistys ry
Rauman Seudun Epilepsiyhdistys ry
Rauman Seudun Tules ry
SAMDY ry
SAMK
Satakunnan Näkövammaiset ry
Satakunnan Omaishoitajat ja Läheiset ry
Satakunnan Salpa ry / Kumppanuusyhteisön luominen Satakuntaan -hanke
Satakunnan Syöpäyhdistys ry
Satakunnan Syöpäyhdistys ry / Rauman seudun paikallisosasto
Satakunnan Vanhustuki ry
Satakunnan yhteisöt ry
Satakylät ry
SPR Kankaanpään paikallisosasto
SPR Satakunnan piiri
Toivon kerho
Tukiranka ry / Hiittenhovi
Tukiranka ry / Klubitalo Sarastus
VAPEPA (Vapaaehtoinen Pelastuspalvelu)

Liite 6. Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategian tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

TAVOITE	TOIMENPIDE-EHDOTUS	VASTUUTAHO
JÄRJESTÖ- JA VAPAAEHTOISTOIMINNAN TUNNETTUUS <ul style="list-style-type: none"> - lisätä järjestö- ja vapaaehtoistoinnan näkyvyyttä - tehostaa järjestö- ja vapaaehtoistoinnasta tiedottamista 	<ul style="list-style-type: none"> - EU:n vapaaehtoistoinnin teemavuoden 2011 hyödyntäminen - yhteisten seudullisten/paikallisten tiedotusfoorumien ylläpitäminen ja kehittäminen median hyödyntäminen (joukkotiedotusvälineet, sosiaalinen media) 	<ul style="list-style-type: none"> - hyvinvointityötä tekevät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt
KESKINÄINEN YHTEISTYÖ <ul style="list-style-type: none"> - edistää kolmannen sektorin keskinäistä yhteistyötä ja -toimintaa - lisätä tietoisuutta muista, satakuntalaisista järjestö- ja vapaaehtoistoimijoista sekä heidän toiminnastaan 	<ul style="list-style-type: none"> - seudullisten/paikallisten toimintaa esittelevien tapahtumien, kuten vapaaehtoistyön messujen järjestäminen säännöllisesti - Kansalaisareena ry:n koordinoimien vapaaehtoistointaan liittyvien teemapäivien hyödyntäminen paikallisesti - maakunnassa toimivien seudullisten/paikallisten yhteistyöryhmien ja neuvostojen kartoittaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - hyvinvointityötä tekevät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt
KOLMANNEN SEKTORIN JA KUNNAN VÄLINEN YHTEISTYÖ <ul style="list-style-type: none"> - lisätä kuntastrategioiden järjestöyhteistyötavoitteita - markkinoida kolmannen sektorin toimintaa kuntiin - kehittää kolmannen sektorin ja kunnan välistä yhteistyötä ja -toimintaa 	<ul style="list-style-type: none"> - kolmatta sektoria koskevan esittelymateriaalin kokoaminen kuntasektorille - järjestö- ja vapaaehtoistoinnin esitteleminen kuntasektorille - vastuunhenkilön nimeäminen kuntaan - kolmannen sektorin kuntayhteistyötä varten järjestöyhteistyötä koskevan kuntastrategian luominen tai päivittäminen - järjestöedustuksen huomioiminen kunnallisissa, moniammatillisissa yhteistyöryhmissä 	<ul style="list-style-type: none"> - hyvinvointityötä tekevät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt - kuntasektori

Liite 7. Satakunnan Hyvinvoinnin järjestöstrategian tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

TAVOITE	TOIMENPIDE-EHDOTUS	VASTUUTAHO
VAPAAEHTOISTOIMINTA <ul style="list-style-type: none"> - vahvistaa satakuntaista vapaaehtoistoimintaa - lisätä vapaaehtoistoiminnan arvostusta 	<ul style="list-style-type: none"> - toimintatapojen nykyaikaistaminen - aktivointitoimien kohdentaminen potentiaalisille vapaaehtoisille - vapaaehtoistojoiden tukeminen - vapaaehtoistoinnin tuominen esille valtakunnallisella vapaaehtoistoinnin viikolla - kolmannen sektorin asiantuntemuksen ja erityisosaamisen hyödyntäminen - palvelujen tuottaminen yhteistyössä selkeiden vastualueiden pohjalta 	<ul style="list-style-type: none"> - hyvinvointityötä tekevät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt - kuntasektori - järjestöt ja kunta
JÄRJESTÖJEN TOIMINTAEDELLYTYKSET JA TYÖLLISTÄMISMAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> - edistää kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä ja työllistämismahdollisuuksia 	<ul style="list-style-type: none"> - toiminnan rahoituspohjan laajentamiseen panostaminen - toiminnan seuranta- ja arviointijärjestelmien kehittäminen - vaikuttamistoiminnan tehostaminen - kolmannen sektorin toimintaa tukevien rakenteiden ja käytäntöjen ylläpitäminen ja kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - hyvinvointityötä tekevät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt - kuntasektori
JÄRJESTÖJEN HANKE- JA PROJEKTITOIMINTA <ul style="list-style-type: none"> - lisätä tietoisuutta hankkeista ja projekteista - lisätä monitahoista ja monipuolista hanke- ja projektyhteistyötä 	<ul style="list-style-type: none"> - maakunnan hanke- ja projektirekisterien kartoittaminen - hankkeista ja projekteista tiedottaminen - hanke- ja projektyhteistyöhön aktivoituminen - monipuolisesti kouluttaminen ja koulutautuminen - yhteistyön ylläpitäminen ja kehittäminen koulutusorganisaatioiden kanssa - järjestöjen sisäiseen perehdytykseen panostaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - hyvinvointityötä tekevät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt - hyvinvointityötä tekevät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt
JÄRJESTÖTOIMIJOIDEN OSAAMINEN JA TIETO-TAITO <ul style="list-style-type: none"> - ylläpitää, kehittää ja markkinoida kolmannen sektorin toimijoiden osaamista ja tieto-taitoa 		<ul style="list-style-type: none"> - hyvinvointityötä tekevät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt